
El perquè de l'esperanto a l'Ateneu Llibertari de Gràcia

El desembre de 2015 el grup de memòria històrica de l'Ateneu Llibertari de Gràcia es va posar en contacte amb l'Associació Catalana d'Esperanto-*Kataluna Esperanto-Asocio* (KEA). Estaven preparant una Ruta Llibertària del barri i demanaven informació sobre una agrupació esperantista que havia tingut molta importància: *Paco kaj Amo* (Pau i Amor). Els seus membres no només promovien l'ensenyament i l'ús de la llengua internacional, sinó que generaven també una gran activitat cultural i d'esbarjo des de les diferents seus que van tenir als carrers Montseny, Planeta i Salmerón/Gran de Gràcia. Aquest primer contacte va ser l'espurna d'una col·laboració entre el món de l'esperanto i l'Ateneu, que encara avui continua i que s'ha anat intensificant amb el temps.

En ocasió de la seva pre-inauguració, el gener de 2016 visitàvem per primer cop el local social del c/ Alzina 5 i en Xavi Bou ens explicava el projecte i les obres que hi estaven fent. Per coses de la vida vam marxar un any a Itàlia, però en tornar hi vam reprendre el contacte. A partir de llavors vam assistir a alguns actes, com la presentació (novembre 2017) del núm. 41 de la revista Enciclopèdic, amb la que col·laboraríem al següent número.

A la tardor de 2018 l'Associació Mundial Anacional – *Sennacieca Asocio Tutmonda* (SAT) ens van demanar d'organitzar el seu congrés anual, que tindria lloc a Barcelona l'estiu del 2019. Es tracta d'una agrupació internacional de treballadors que fa servir l'esperanto com a llengua de treball. Havíem de preparar activitats i tota la logística per una setmana. El tema eren els 80 anys de la fi de la revolució social. Van ser uns mesos d'activitat frenètica en els que, entre d'altres coses, vam intentar involucrar el teixit associatiu local. Així, vam anar a l'Ateneu a fer difusió d'aquesta trobada diverses vegades, incloent-hi el tercer aniversari de la inauguració. La pancarta d'aquell dia recordava i homenatjava els activistes de *Paco kaj Amo*, i va acabar com a foto de portada de *Sennaciulo* (aquell que no té nació), la revista de la SAT.

L'interès dels ateneistes per l'esperanto es va confirmar amb la participació d'un grup de membres

al congrés i el mateix Xavi Bou va saludar en esperanto als 220 assistents en nom de l'Ateneu. Un mes més tard vam presentar a Alzina 5 el llibre de l'Eduard Vivancos (nascut a Barcelona el 1920 i exiliat a Toronto) que havíem reeditat per al congrés i vam proposar la constitució d'un grup d'esperanto a l'Ateneu. La resposta va ser molt positiva i de seguida vam començar les classes. Els estudiants van conformar un grup heterodox en molts sentits però que es complementaven molt bé i estaven motivadíssims. Tenint en compte que l'esperanto no és només una llengua, sinó tot un moviment social, vam organitzar el curs en dues parts: una de llengua i una altra d'història i cultura. Aquesta decisió s'ha demostrat molt encertada.

Al cap de poc temps, ja ens escrivíem amb esperantistes de diversos països europeus, dels Estats Units, del Congo, de Don Benito i fins i tot amb una persona presa a una presó de Madrid. Gràcies a la iniciativa i l'entusiasme dels estudiants, hem organitzat també actes oberts a la resta de l'Ateneu (i no només), que han comptat amb la participació de desenes d'esperantistes residents a Barcelona i fins i tot una parella que va venir des de França en moto. D'altra banda, al curs hem tingut com a convidats una família flamenco-catalana, que ens van explicar les seves experiències en el món de l'esperanto.

Les mostres de simpatia que ens trobem a l'Ateneu són incomptables. És difícil no trobar-te a algú i que no et saludi amb un *Saluton* i t'expliqui que de jove va estudiar la llengua o que un familiar seu era esperantista. La biblioteca té un fons creixent de llibres i revistes de ficció i no ficció, de volums originals i traduïts, creada a partir de donacions. I a la resta del local es poden veure inscripcions en esperanto, així com diverses xapes i una reproducció del famós cartell antifeixista editat el 1937 pel Comissariat de Propaganda de la Generalitat i que diu *Geesperantistoj de la tuta mondo, kion vi faras por eviti tion?* (Esperantistes d'arreu del món, qué esteu fent per evitar això). I per si això no fos suficient, no hi ha festival poètico-musical on l'Antoni no canti *Galopu Jam*, una excepcional versió d'A Galopar en esperanto, i també d'altres cantautors han emprat la llengua en les seves actuacions a l'ateneu.

Mentrestant, han continuat les col·laboracions amb el grup de memòria històrica. El juny de 2019 vam participar en una altra Ruta Llibertària. Per a l'ocasió l'Ateneu va reeditar un llibret històric de *Paco kaj Amo* que concentrava les regles gramaticals de la llengua internacional i se'n va repartir un exemplar a cadascun dels assistents. A més, al llibre publicat el 2021 i que posa per escrit les diferents intervencions de la Ruta 3 hi contribuïm amb dos textos. D'una banda, un de genèric explicant la importància que havien tingut els grups esperantistes als anys 30 del segle passat – pràcticament a cada ateneu n'hi havia hagut un. D'una altra, sobre l'escriptor anarquista i esperantista gracienc Germinal Gracia, qui, juntament amb Vivancos, va ser responsable als anys 40 de *Senŝtatano* (aquell que no té estat), la revista de la Internacional Juvenil Anarquista, escrita íntegrament en esperanto.

Malauradament, la pandèmia ha frenat tota aquesta empenta esperantista, però el grup ha resistit. La tardor de 2020 vam començar un nou curs amb el mateix format que l'anterior i contents de veure-hi nous alumnes, igualment motivadíssims.

A partir d'ara afegirem aquesta revista a les activitats del grup i hi anirem contribuint en el doble format de llengua i cultura, donant les bases de l'idioma i explicant històries internacionalistes sobre uns personatges fascinants que portaven (i segueixen portant) *novan mondon en siaj koroj*.

Grup d'esperanto de l'Ateneu Llibertari de Gràcia

Llibret original de "Paco kaj Amo" i nova reedició

Classe d'esperanto a l'Ateneu

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE D'EDUARDO VIVANCOS: UNU LINGVO POR ĈIUJ: ESPERANTO EL ESPERANTO. UN IDIOMA PARA TODOS. **30 octubre 2019 19.30h**

Curs d'iniciació: a partir del 6 novembre dimecres 19:00h

Es indubitable que para un ideal internacionalista la más apropiado es una lengua igualmente internacional, solución mucho más sabia y lógica que la adquisición de media docena de idiomas nacionales, lo cual, dicho sea de paso, tampoco solucionaba totalmente la comunicación internacional. Eduardo Vivancos

Ateneu Llibertari de Gràcia C/L'Alzina,5
NI DEU, NI ESTAT, NI PATRIA, NI PATRO, NI PARTIT, NI MARIT.

Cartell de presentació del llibre de Vivancos i del curs d'esperanto.

PISSABTE 29 A LES 12H. PEL MINGPIA ESPERANTA VERMUTEJO

Kion vi faras por viviti tion

Ni ŝatus bieron, ni tre ŝatus vermuton sed ni ankau ŝatus sukoni!

Esperantistes de tot el món, veniu a fer un vermut amb els companys de l'Ateneu!

Ateneu Llibertari de Gràcia
NI DEU, NI ESTAT, NI PATRIA, NI PATRO, NI PARTIT, NI MARIT. C/L'Alzina,5

Sennaciulo
OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTIMONDA

ATENEU LLIBERTARI DE GRÀCIA III ANIVERSARI!! 1977-2019 PACO KAJ AMO

SAT-anoj kutimiĝu al eksternacia sent-, pers- kaj agadkapablor

Cartell d'un acte esperantiste i portada de la revista "Sennaciulo".

Xapes d'Esperanto fetes a l'Ateneu.